

Ks. Adam Skreczko

Uniwersytet w Białymstoku

EWANGELIZACJA W RODZINIE I PRZEZ RODZINĘ

EVANGELIZATION IN AND THROUGH THE FAMILY

To evangelize is to show the way, to teach the art of life, and the Gospel of Jesus is the best source of universal rules for that. The Church has always been evangelizing, and will keep doing so till the end of the world. The Christian family takes part in this ongoing process of evangelization, the family which is the first and – for many reasons – the most important way of the Church (cf. Letter to Families 2). In this article the author discusses the question of the evangelization of the family, in the family and through the family, as a great task that needs to be constantly discovered and undertaken.

Ewangelizować znaczy wskazywać drogę, uczyć sztuki życia, w której Ewangelia Chrystusowa jest niezmierną głębią najlepszych i uniwersalnych wskazówek. Kościół czynił to zawsze, ewangelizacja w Kościele jest działaniem permanentnym. Zachodzi konieczność ciągłego odnawiania, dostosowywania orędzia zbawczego do zmieniających się warunków i potrzeb cywilizacyjnych. Stąd wezwanie do nowej ewangelizacji nieustannie powraca w nauczaniu kościelnym¹, a szczególnie w nauczaniu Ojca Świętego Jana Pawła II² oraz

¹ Sobór Watykański II dał wyraz tej trosce, a w ślad za Soborem poszły poszczególne Konferencje Episkopatu i pogłębiły ewangelizacyjną świadomość Kościoła. Paweł VI adhortacją *Ewangelii nuntiandi* wyznaczył w 1975 r. ważny etap w wyjaśnianiu tego zagadnienia. Por. A. Lewek, *Nowa Ewangelizacja w duchu Soboru Watykańskiego II*, t. 1, Katowice 1995; K. Pawlina, *Nowa Ewangelizacja i jej realizacja w Polsce po 1989 roku*, Warszawa 1995.

² Jan Paweł II, *Nowa ewangelizacja na nowe czasy*, [w:] tenże, „Bogu dziękujcie – ducha nie gaście”, Watykan 1991, s. 78-80; tenże, *Nowa ewangelizacja, postęp człowieka, kultura chrześcijańska. Przemówienie wygłoszone na otwarciu obrad IV Konferencji Ogólnej Episkopatu Ameryki Łacińskiej, 12 października 1992 r.*, „L'Osservatore Romano” (wyd. pol.), 12 (1992), s. 24; tenże, *Nowa*

Benedykta XVI³, który nieustannie wzywa Kościół do nowej ewangelizacji – nowej w formie, nowej w treściach i nowej w środkach wyrazu.

W takiej, wciąż trwającej ewangelizacji, bierze udział rodzina chrześcijańska – pierwsza i z wielu względów najważniejsza droga Kościoła (por. LdR, 2). Wskazanie na ewangelizację rodziny, w rodzinie i poprzez rodzinę, to wielkie zadanie, które należy wciąż odkrywać, aby je coraz lepiej realizować.

1. Świeccy podmiotem nowej ewangelizacji

Fundamentalnym zadaniem Kościoła jest głoszenie Dobrej Nowiny jako realizacja Chrystusowego polecenia „Idźcie na cały świat i głoscie Ewangelię” (MK 16,15). Chrystus kieruje te słowa bezpośrednio do apostołów, a za ich pośrednictwem do wszystkich ochrzczonych. W encyklice poświęconej ewangelizacji, papież Paweł VI naucza „Cały więc Kościół jest powołany do głoszenia Ewangelii, ale w jego łonie jest wiele rozmaitych zadań do wykonania” (EN, 66). Wielość zadań, o których mówi Papież, wskazuje na różne obszary życia ludzkiego, na które przenosi się Ewangelię, i na różnorodność ewangelizatorów, którzy mają dzięki światłu Ducha Świętego głosić Dobrą Nowinę w jedności z całym Kościołem.

Nosicielami Ewangelii mają więc być w myśl encykliki papieskiej wszyscy, cały Lud Boży, do którego należą także ludzie świeccy⁴. Świeccy posiadają powołanie i misję głoszenia Ewangelii na mocy upoważnienia, jakie dają im sakramenty inicjacji chrześcijańskiej. Wszczępieni w Chrystusa i Jego Kościół, bytując w ludzkim świecie, mają za zadanie wypełniać funkcje Chrystusa – Proroka – Kapłana – Króla i poprzez czynny udział w życiu Kościoła ewangelizować siebie i innych.

Nauczanie Soboru Watykańskiego II wskazuje, iż „zadaniem ludzi świeckich, z tytułu właściwego im powołania, jest szukać Królestwa Bożego, zajmując się sprawami świeckimi i kierując nimi po myśli Bożej. Żyją oni w świecie, tzn. pośród wszystkich razem i poszczególnych spraw i obowiązków świata, i w zwyczajnych warunkach życia rodzinnego i społecznego, z których niejako utkana jest ich egzystencja. Tam Bóg ich powołuje, aby, wykonując właściwe sobie zadania, kierowani duchem ewangelicznym, przyczyniali się do uswięcenia świata na kształt zaczynu, od wewnątrz niejako, i w ten sposób przykładem zwłaszcza swojego życia, promieniując wiarą, nadzieją i miłością, ukazywali innym Chrystusa” (KK, 31).

Ewangelizacja najpilniejszą potrzebą Kościoła. Przemówienie do intelektualistów w Coimbra 15 maja 1982 r., „L'Osservatore Romano” (wyd. pol.), 2(2000), s. 40-42.

³ Por. J. Ratzinger, *Nowa ewangelizacja*, „Zeszyty Formacji Katechetów”, 2001, nr 1, s. 27-34.

⁴ Por. *Nowa ewangelizacja potrzebuje nowych głosicieli Ewangelii*, red. A. Wojtczak, Poznań 2001 s. 13-32.

Na szczególną rolę, jaką odgrywają ludzie świeccy w dziele ewangelizacji, wskazywał papież Paweł VI we wspomnianej wcześniej encyklice poświęconej ewangelizacji: „Ludzie świeccy, którzy ze względu na swój stan żyją w świecie i spełniają różne funkcje doczesne, winni wobec tego wykonywać swoisty rodzaj ewangelizacji. Ich pierwszorzędnym i bezpośrednim zadaniem nie jest zakładanie czy rozwój wspólnot, bo to rola właściwa Pasterzom, ale pełne uaktywnianie wszystkich chrześcijańskich i ewangelicznych sił i mocy, ukrytych, ale już obecnych i czynnych w świecie” (EN, 70). Papież wskazuje na dziedziny życia, w których świeccy, będący podmiotem ewangelizacji, powinni ujawnić swą ewangeliczną aktywność. Są to obszary szeroko pojętego życia społecznego, dziedzina polityki, nauki i sztuki, stosunków międzynarodowych, środków masowego przekazu (por. EN, 70), oraz dziedzina kultury, która kształtuje jego mentalność i wymiar etyczny, stanowiący wewnętrzny i istotny wymiar życia osoby⁵.

Podczas przemówienia na otwarciu obrad IV Konferencji Ogólnej Episkopatu Ameryki Łacińskiej w dniu 12 października 1992 roku, papież Jan Paweł II zwrócił się do wiernych o podjęcie dzieła nowej ewangelizacji. Nowej, to nie znaczy innej, Ewangelia Chrystusowa jest bowiem niezmienna. Nowa ewangelizacja jest wezwaniem do ponownego nawrócenia osób ochrzczonych, oznacza też głoszenie Ewangelii z odnowionym zapałem, szukanie nowych dostosowanych do czasu sposobów przekazu ewangelicznych prawd. Nowa ewangelizacja to przybieranie postaw, które oddają jej treść, to szukanie nowych sposobów komunikacji z jej odbiorcą.

Cywilizacje tworzone przez ludzkość ulegają ciągłym transformacjom. Natłok technik informacyjnych, rozwój dziedzin związanych z wynalazczością, nowoczesność i postmodernizm zmieniają świat w szalonym tempie. W tej sytuacji „ludziom współczesnym nowa ewangelizacja musi zatem dać odpowiedź spójną, trafną i przekonującą, zdolną umocnić wiarę katolicką w podstawowych prawdach, w jej wymiarze indywidualnym, rodzinnym i społecznym”⁶. Nowa ewangelizacja powinna być takim ukształtowaniem człowieka, aby mógł się stać „nowym stworzeniem” (Ga 3, 27). Jej głównym celem jest ożywienie wiary i zachęta do dawania chrześcijańskiego świadectwa własnego życia.

Dzieło nowej ewangelizacji w głównej mierze liczy na ludzi świeckich jako tych, którzy reprezentują różne środowiska ludzkie i mogą dotrzeć z Dobrą Nowiną tam, gdzie nie dotrze duchowny. W posłudze nowej ewangelizacji ludzie świeccy muszą mieć świadomość, że obecnie nie można już czekać na tych, którzy szukają Boga, ale trzeba do nich wyjść z inicjatywą poznania Bożej prawdy i miłości. Trzeba dotrzeć do ludzi w miejscu pracy, na ulicy, w szkołach, w miejscach rozrywki i w szpitalach. Nowy ewangelizator to ten, który poprzez

⁵ Por. J. Bajda, *Prawda i moralność*, „Studia nad Rodziną”, 7(2003), nr 2(13), s. 164-165.

⁶ *Nauki o rodzinie w służbie ewangelizacji*, red. K. Majdański, Łomianki 1995, s. 19.

swoje świadectwo miłości, które samo w sobie ma wewnętrzną moc ewangelizującą, świadczy o miłości Bożej w każdym miejscu, w którym się znajduje i we wszystkim co robi. Nowa ewangelizacja to przejaw nowej wyobraźni miłości. To naśladowanie Boga, który na przestrzeni całej historii zbawienia posługuje się formami i metodami komunikacji po to, by w każdej epoce szukać człowieka, by objawiać mu swoją miłość oraz motywować go w dążeniu do świętości. Nowa ewangelizacja to zaproszenie wszystkich do nawrócenia w Chrystusie, które polega nie tylko na zmianie myślenia i postępowania, lecz również na pogłębieniu więzi z Bogiem i bliźnim. To formowanie wspólnot świadomych siebie i silnych w Chrystusie, które współczesnemu światu dają przekonującą świadectwo o prawdzie Ewangelii⁷.

Nowa ewangelizacja powinna być naznaczona orientacją personalistyczną, gdyż najważniejszy w niej jest człowiek i jego powołanie. Papież Paweł VI podkreśla w swym nauczaniu, iż należy ewangelizować, wychodząc od osoby ludzkiej i zawsze zwracając się do związków między osobami oraz do ich łączności z Bogiem (por. EN, 20). Przekazywanie Ewangelii powinno więc odbywać się w relacji od osoby do osoby, czego nauczył sam Chrystus (por. EN, 46). Osoba ma więc być podmiotem i przedmiotem ewangelizacji, a jako podmiot ma za zadanie całym życiem ukazywać zamysł Boga względem człowieka realizującego właściwe sobie powołanie w świetle Ewangelii.

Zadania, jakie stoją przed głosicielami nowej ewangelizacji, można odnieść do postulatu skierowanego przez św. Pawła do umiłowanych uczniów Chrystusa w gminie w Efezie: „zaklinam was w Panu, abyście już nie postępowali tak, jak postępują poganie z ich próżnym myśleniem” (Ef 4, 17)⁸. Zbigniew P. Cieszkowski zwraca uwagę na negatywny wymiar tego postulatu nowej ewangelizacji, który ponagla, by nazywać po imieniu współczesne przejawy utraty wiary w naszym chrześcijańskim życiu. Ale istnieje też wymiar pozytywny nowej ewangelizacji wypowiedziany w słowach Pawła Apostoła: „Zachęcam was, abyście postępowali w sposób godny powołania, jakim zostaliście wezwani z całą pokorą i cichością, z cierpliwością znosząc siebie nawzajem w miłości. Zostaliście wezwani do jednej nadziei, jaką daje wasze powołanie” (Ef 4,1-6)⁹. Jest to wezwanie do powrotu w realizacji swego powołania, do źródeł tego powołania, do ponownego odkrycia prawdy tego powołania. Nowa ewangelizacja wypływa właśnie z tego postulatu i ma za zadanie wskresić ducha odnowy w każdym człowieku.

Jan Przybyłowski zaznacza, że w procesie ewangelizacji człowiek zostaje przez Ewangelię powołany do bycia osobą ludzką. Ewangelizacja ofiaruje

⁷ Por. M. Dziewiecki, *Nowa ewangelizacja – nowa komunikacja*, <http://www.dde.nazwa.pl/print.php?type=A&item=id=13> (13.06.2007).

⁸ Por. Z. P. Cieszkowski, *Dechrystianizacja i nowa ewangelizacja Europy*, „*Studia nad Rodziną*”, 7(2003), nr 2(13), s. 214.

⁹ Tamże.

człowiekowi „podmiotowość” i „personalizuje” wiarę. Człowiek, który staje się pełnoprawnym podmiotem ewangelizacji, poprzez świadomość „bycia w drodze” chce być sobą pełniej, doskonalić się, formować¹⁰. Nowa ewangelizacja wskazuje na zweryfikowanie dotychczasowego postępowania i wprowadzenie go na drogę Ewangelii, na dostrzeżenie w każdym człowieku swego brata, na wprowadzenie przykazania miłości we wszystkie obszary życia. Osoba, będąc podmiotem głoszenia Ewangelii, zawsze winna wychodzić od osoby ludzkiej i zwracać się do związków między osobami oraz ich łączności z Bogiem (por. EN, 20). Wszystkie działania ewangelizacyjne, jakie podejmuje osoba, muszą być adresowane do drugiej osoby w relacjach wiary, nadziei i miłości. Wtedy dzieło ewangelizacyjne będzie przynosić spodziewane efekty: przemieniać sumienia, ustalać właściwą hierarchię wartości, przeciwstawiać się zagrożeniom i pokusom współczesnego świata. „Faktyczna ewangelizacja ma miejsce wtedy, gdy mocą objawionej i naturalnej prawdy, której nauczycielem jest ostatecznie Duch Święty (por. J 16, 13), stara się przemieniać sumienia ludzi, ich działalność, ich życie oraz ich środowisko. Uznając pierwszeństwo pozytywnego wkładu, musi jednak również obalać kryteria ocen, hierarchię dóbr, postawy i nawyki myślowe oraz motywy postępowania i modele życiowe sprzeczne ze zbawczym planem. Musi więc dostrzegać pradawne i współczesne błędy, pokusy oraz zagrożenia i spokojnie, z rozważą, lecz odważnie stawiać im czoła”¹¹.

2. Rodzina jako wspólnota świeckich podmiotem nowej ewangelizacji

Mówiąc o udziale świeckich jako podmiocie ewangelizacji trzeba zwrócić uwagę na rodzinę¹². Związek Kościoła i rodziny nie jest związkiem zewnętrznym i przypadłościowym¹³. Kościół istnieje w rodzinach. Kościół i małżeństwo, rodzina współprzenikają się wzajemnie i są od siebie zależne. Kościół powstaje wszędzie tam, gdzie ochrzczeni gromadzą się w imię Pana, tym więcej zaś, gdy są złączeni ze sobą w sakramentalnym małżeństwie, czy rodzinie.

Rodzina jako wspólnota osób świeckich, podstawowa komórka społeczeństwa i Kościoła, nazywana także „Kościółem domowym”¹⁴ ma do spełnienia główną

¹⁰ Por. J. Przybyłowski, *Znaczenie nowej ewangelizacji dla duszpasterstwa młodzieży*, Lublin 2001.

¹¹ *Nauki o rodzinie w służbie...*, s. 79.

¹² Por. A. Skreczko, *Nowa ewangelizacja zadaniem rodziny*, [w:] „W tym, który umacnia”. *Księga pamiątkowa ku czci J. E. Ks. Bp. Prof. zw. Edwarda Ozorowskiego z okazji 25-lecia sakry biskupiej, 40-lecia kapłaństwa i 30-lecia pracy w AWSD w Białymstoku*, red. J. Zabielski, Białystok 2004, s. 217-235.

¹³ Por. E. Ozorowski, *Kościół domowy w Kościele powszechnym*, [w:] *Teologia małżeństwa i rodziny*, t. II, red. K. Majdański, Warszawa 1990, s. 41-49.

¹⁴ Św. Jan Chryzostom w IV w. nie tylko nazywał rodzinę „ecclesiola”, czyli „mały Kościół”, ale wymieniał zadania, jakie ona winna spełniać. „Modlitwa i nauczanie w Kościele. Modlitwa

rolę w dziele ewangelizacji. Jak uczy papież Paweł VI, w rodzinie „wszyscy członkowie ewangelizują i podlegają ewangelizacji. Rodzice nie tylko dzielą się z dziećmi Ewangelią, ale mogą od nich odebrać tę Ewangelię wyrażoną głęboko życiem” (EN, 71).

W chrześcijańskim systemie wartości rodzina zajmuje miejsce centralne. Jest ona niezastąpionym środowiskiem ludzkiego i duchowego wzrostu społeczeństwa. Jest niezbędnym etapem dojrzewania człowieka i chrześcijanina, od tego zaś etapu w dużej mierze zależy przyszłość ludzkości. Jest kolebką, gdzie rozwija się dar życia, gdzie następuje pierwszy kontakt ze społeczeństwem i fundamentalne wychowanie w wartościach; jest miejscem harmonijnego wzrostu rozwoju uczuciowego, solidarności, zdolności do życia w społeczeństwie, dialogu z różnymi kulturami, tolerancji. Dlatego rodzina odgrywa niezwykle ważną rolę w dziele ewangelizacji, będąc jednocześnie jej przedmiotem i podmiotem. Źródłem ewangelizacji rodziny w obydwu przypadkach jest jej egzystencjalna prawda i realizacja wezwania „rodzino, «stań się» tym, czym «jesteś»” (FC, 17), które określa jej godność i odpowiedzialność.

Sobór Watykański II przywołał nazwę rodziny, jako „Kościoła domowego” i w perspektywie tego określenia rodzina staje się miejscem szczególnie wypełniającym posłannictwo Kościoła powszechnego, także w dziele nowej ewangelizacji. Tak jak Kościół powszechny, będąc podmiotem ewangelizacji, zaczyna swą służbę od samego siebie, żeby móc „zachować swą świeżość, żarliwość i moc w głoszeniu ewangelii” (EN, 15)¹⁵, tak też rodzina musi zacząć swą wewnętrzną przemianę od siebie i wyjść z nią do środowiska, w którym przyszło jej żyć.

Głoszenie Ewangelii Chrystusowej słowem i życiem w małżeństwie i rodzinie znajduje warunki szczególnie pomyślne. Według Konstytucji soborowej „Tam odbywa się zaprawa w apostołstwie świeckich i tam znajduje się znakomita szkoła, gdzie pobożność chrześcijańska przenika całą treść życia i z dnia na dzień coraz bardziej ją przemienia. Tam małżonkowie znajdują całe swe powołanie polegające na tym, że mają być wzajemnie dla siebie i dla swoich dzieci świadkami wiary i miłości Chrystusa. Rodzina chrześcijańska pełnym głosem oznajmia zarówno cnoty Królestwa Bożego, jak i nadzieję błogosławionego życia” (KK, 35).

Rodzina chrześcijańska jest więc miejscem ewangelizacji i jej podmiotem, z nią wiąże się radość przekazywania Ewangelii poprzez apostołat i modlitwę. Uczestnicząc w potrójnej funkcji Chrystusa – Proroka – Kapłana – Króla, przenosi światło Ewangelii na wszystkie płaszczyzny życia rodzinnego, ale też skutecznie ewangelizuje środowisko, w jakim przyszło jej żyć. Tworząc z innymi

i czytanie muszą wam towarzyszyć w domu, ponieważ dom jest małym Kościołem” (*In Eph.* 20, 6, PG 62, 143). W ujęciu Chryzostoma rodzina jest realnie Kościołem, ponieważ można w niej odnaleźć istotne elementy Kościoła: obecność Chrystusa, świadectwo wiary, stół słowa Bożego, modlitwę, miłość i gościnność.

¹⁵ Por. tamże, s. 17.

rodzinami ogniska ewangelizacyjne, rodzina oddziałuje słowem i – nade wszystko – przykładem w kierunku tworzenia nowej jakości życia, nowej lepszej rzeczywistości opartej na słowie Bożym.

3. Zadania rodziny – podmiotu nowej ewangelizacji

Rodzina będąca podmiotem ewangelizacji musi w pierwszym rzędzie zatroszczyć się o to, aby być wspólnotą wiary i miłości. Spojrzenie oczami wiary na całą rzeczywistość pozwala członkom rodziny świadomie rozpoznać potrzeby ewangelizacyjne i podjąć działania. Natomiast miłość powinna zawsze i wszędzie przyświecać tym działaniom, jest ona bowiem naczelną zasadą ewangelizacji.

W rodzinie, będącej podmiotem ewangelizacji, wszystkie zadania zmierzające do wewnętrznej przemiany w duchu zasad ewangelicznej prawdy wyznacza i określa miłość. Rodzina „otrzymuje misję strzeżenia, objawienia i przekazywania miłości, będącej żywym odbiciem i rzeczywistym udzielaniem się miłości Bożej ludzkości oraz miłości Chrystusa Pana Kościołowi, Jego oblubienicy” (FC, 17). W myśl tej zasady rodzina podejmuje zadania ewangelizacyjne „zaczynając od miłości i stale się do niej odwołując” (FC, 17). Rodzina jest o tyle „szkołą bogatszego człowieczeństwa”, o ile stanowi głęboką wspólnotę życia i miłości małżeńskiej. Trzeba to wyrazić dobitniej: o ile jest miejscem zawsze gotowej przebaczać „miłości miłosiernej”¹⁶. W rodzinie, której bliska jest nauka Chrystusa, przebaczenie jest główną miarą miłości.

Ewangeliczne działania rodziny *ad intra* i *ad extra* powinny zacząć się od szczególnego podkreślenia miłości jako relacji najważniejszej i nadrzędnej w stosunku do każdej innej. Miłość jest największym, najbardziej intensywnym doświadczeniem człowieka, jest otwarciem, zjednoczeniem i zatraceniem siebie¹⁷.

Nowa ewangelizacja potrzebuje świadectwa rodziny o prawdziwej miłości, miłości, która służy życiu. Rodzina bowiem stanowi „sanktuarium życia”, niezastąpione i święte środowisko życia, miejsce, „w którym życie, dar Boga, może w sposób właściwy być przyjęte i chronione przed licznymi atakami, na które jest ono wystawione, może też rozwijać się zgodnie z wymogami prawdziwego ludzkiego wzrostu. Wbrew tzw. kulturze śmierci, rodzina stanowi ośrodek kultury życia” (CA, 39). Służba życiu wyrażona przez rodzinę chrześcijańską głosi Ewangelię życia, której tak bardzo potrzeba współczesnemu światu.

W adhortacji *Familiaris consortio* papież Jan Paweł II wskazywał, że „przyszłość ludzkości idzie przez rodzinę”. Rodzina jako „wspólnota życia i miłości” posiada pierwszorzędną misję budowania w świecie niezbędnego dobra dla poszanowania każdego życia. Rodzina jest najmniejszą komórką społeczną,

¹⁶ Por. J. Kłys, *Współczesne wypaczenia funkcji rodziny*, „Studia nad rodziną”, 3(1999), nr 1, s. 73.

¹⁷ Por. Z. Jacyna-Onyszkiewicz, *Nauka a wiara*, „Studia nad rodziną”, 7(2003), nr 2, s. 170.

a przez to instytucją podstawową dla życia każdego społeczeństwa. Przez rodzinę przechodzi zmaganie pomiędzy dobrem a złem, między życiem a śmiercią, między miłością a jej przeciwieństwem. Zadaniem rodziny jest wyzwolić siły dobra, wzmocnić siły wewnętrzne człowieka, których źródło jest w Chrystusie. Tylko zdrowa rodzina oparta na małżeństwie jest środowiskiem życia i stanowi ośrodek kultury życia¹⁸. „Rodzina powinna być miejscem, gdzie głoszona jest Ewangelia życia”¹⁹. Będąc podmiotem nowej ewangelizacji, ma za zadanie głosić Ewangelię życia, każdego życia, a w szczególności tego, które jest słabe, bezbronne i najbardziej potrzebuje troski i opieki.

Służba życiu w rodzinie zawsze powinna wiązać się z głęboką wiarą i zaufaniem prawdzie Ewangelii. Pomiedzy stosunkiem do życia i odniesieniem do Boga zachodzi bowiem najściślejsza zależność. „Autentyczna religijność pociąga za sobą postawy otwarcia na życie i jego akceptację, ponieważ w każdym, nawet słabym i cierpiącym, dostrzega wspaniały dar Bożej dobroci”²⁰. Rodzina posłana do głoszenia Ewangelii światu powinna zawsze spełniać rodzicielską służbę życiu i przeciwstawiać się „antyewangelizacyjnej koalicji”, która, dysponując swoistą argumentacją i wieloma środkami, koncentruje swe działania przeciw życiu²¹. Rodzina, przeciwstawiając się złu, jakie ją otacza, musi wrócić do „prawdy początku” (por. Mt 19,8) i, realizując wielość nowych środków ewangelizacji, uświadomić sobie i innym nowy poziom życia, do którego została wezwana dzięki łasce sakramentu małżeństwa. Obrona ludzkiego życia w rodzinie, bez względu na warunki i głoszenie jego wartości, to konieczne i centralne zadanie nowej ewangelizacji²².

Kontynuacją miłości rodziców i zrodzenia jest pragnienie dobra potomstwa. Owo pragnienie dobra może wyrazić się w rodzinie poprzez właściwe wychowanie i stworzenie atmosfery życia chrześcijańskiego opartego na wierze i miłości. Istotne znaczenie dla rozwoju takiej atmosfery ma niewątpliwie katecheza rodzinna, poprzez którą rodzice mogą skutecznie oddziaływać ewangelizacyjnie na potomstwo. Ma ona łączyć w sobie różne dziedziny życia rodziny, takie jak wychowanie, nauczanie, przekaz wiary, kultywowanie tradycji i zwyczajów chrześcijańskich, obchodzenie świąt i niedziel, a nawet wystrój domu. Poprzez każdą z tych dziedzin rodzina, a w szczególności rodzice stają się dla swych dzieci pierwszymi zwiastunami wiary i głosicielami Ewangelii²³.

¹⁸ Por. M. Ozorowski, *Nowe czasy, nowe nadzieje i problemy – świt trzeciego tysiąclecia w nauce Jana Pawła II*, „Studia nad rodziną”, 3(1999), nr 1, s. 104.

¹⁹ Tamże.

²⁰ *Nauki o rodzinie w służbie...*, s. 41.

²¹ Tamże, s. 42.

²² Tamże, s. 46.

²³ Por. J. Stala, *Wskazania odnośnie katechezy rodzinnej*, „Studia nad rodziną”, 7(2003), nr 1, s. 63.

Głosząc Ewangelię życia i poprzez miłość wypełniając swoje funkcje, rodzina tworzy nową kulturę, której wyznacznikiem są chrześcijańskie wartości niesione przez Ewangelię.

Kultura jest pojęciem zawsze związanym z człowiekiem, gdyż to on jest wyłącznym jej twórcą i odbiorcą „tylko dzięki niej może żyć życiem prawdziwie ludzkim”²⁴. Jest bliska człowiekowi, albowiem służy jego rozwojowi i dotyka wiele obszarów życia człowieka w społeczeństwie. Dlatego też niezmiernie ważnym zadaniem w dziele nowej ewangelizacji jest ewangelizacja kultur i przemienianie ich w kultury promujące życie człowieka, jego godność i antropologiczną prawdę. Papież Jan Paweł II w adhortacji *Familiaris consortio* pisał: „Przed całym Kościołem staje zadanie głębokiego przemyślenia i zaangażowania, by nowa kultura, która się rodzi, została na wskroś przesiąknięta Ewangelią, by uznane zostały prawdziwe wartości, by bronione były prawa mężczyzny i kobiety i szerzona sprawiedliwość wewnątrz samych struktur społecznych. W ten sposób «nowy humanizm» nie będzie odciągał ludzi od Boga, lecz bardziej do Niego zbliżał” (FC, 8). Realizacja tych zamierzeń, w których w znaczny sposób uczestniczy rodzina, jako podmiot ewangelizacji, zakłada budowanie nowej kultury zarówno w jej strukturach, jak i w środowisku społecznym, w którym żyje.

Rodzina, jako grupa naturalna, pierwsza wprowadza dziecko w kulturę wyprzedzając inne instytucje. Czyni to poprzez tworzenie i rozwijanie własnej kultury, kształtowanie własnego systemu wartości, norm i wzorów zachowań. Jednocześnie zapewnia kontynuację dziedzictwa kulturowego i stabilizuje innowacje kulturowe²⁵. Rodzina tworząc kulturę naznaczoną duchem Ewangelii Chrystusowej sprawia, że osoba „staje się”, dorasta do pełni swego człowieczeństwa.

Kulturę współczesną drażni głęboki kryzys spowodowany wieloma nowymi zjawiskami, które wypaczają ewangeliczne wartości. Ludzie młodzi wchodząc w kulturę kształtowani są nie tylko poprzez tradycję rodzinną, nauczanie Kościoła czy szkoły. Istotną rolę odgrywają w tym procesie grupy rówieśnicze, grupy nieformalne, znajomości zawarte za pośrednictwem komunikacji internetowej. Większa część doświadczenia życiowego pochodzi z wytworów cudzej wyobraźni, takich jak film, teledyski, gry komputerowe²⁶. Dlatego istotną rolę w tym, aby podtrzymać kulturę chrześcijańską, a wraz z nią ewangeliczne wartości, powinna stanowić rodzina – wspólnota, która jako podmiot ewangelizacji powinna stać się solidnym fundamentem wiary i miłości, zwłaszcza dla młodych poszukujących własnej drogi. Rodzina poprzez wychowanie i transmisję kulturową przyczynia się do wzrostu, rozwoju i doskonalenia człowieka, chroniąc go z jednej strony przed ucieczką w świat ideałów z pominięciem

²⁴ F. Adamski, *Człowiek, wychowanie, kultura*, Kraków 1993, s. 201.

²⁵ Por. A. Skreczko, *Rodzina miejscem kształtowania kultury chrześcijańskiej*, „Studia nad rodziną”, 8(2004), nr 1, s. 113-114.

²⁶ Por. tamże, s. 115.

ułomności stworzenia, a z drugiej strony przed dezintegracją osobowościową i ubóstwem duchowym. Rodzice, pełniąc rolę nowych ewangelizatorów, winni mądrze kierować wychowaniem swych dzieci i od dzieciństwa uzdalniać je do czynnego apostołatu, który, pojmowany jako głoszenie Dobrej Nowiny, zakłada pełną formację osobową człowieka.

Ewangelizować to uczyc sztuki życia, służyć dobru człowieka i ludzkości, tworząc przestrzeń dla prawdziwych wartości. Dlatego tak ważne w dziele nowej ewangelizacji jest wychowanie chrześcijańskie, które jako wychowanie w wierze jest jednocześnie nośnikiem kultury. Rodzina żyjąca wartościami chrześcijańskimi w życiu codziennym, powinna troszczyć się o wszystko, co te wartości umacnia, podtrzymywać tradycje i obyczaje, używać nowych metod i środków, aby zachęcić dzieci do podtrzymywania tożsamości katolickiej i narodowej. Przeżywanie świąt i niedziel w rodzinie odgrywa wielką rolę kulturotwórczą²⁷. W tym obszarze należy też dostrzec szerokie pole ewangelizacyjne, gdyż w rodzinach „słabną tradycyjne formy świętowania, a nowych jest wciąż mało”²⁸. Dlatego rodziny, pragnąc właściwie kształtować kulturę chrześcijańską i jednocześnie być podmiotem ewangelizacji, powinny należycie przeżywać niedzielę jako dzień poświęcony Bogu oraz odkrywać i pogłębiać sens poszczególnych świąt w roku liturgicznym. Szczególna troska o wartości pozamaterialne i religijne powinna budować w rodzinie jedność, trwałość, a przede wszystkim miłość. Rodzina wierna Ewangelii ma być strażniczką prawa moralnego, od którego nie mogą jej odwieść pragmatyczne cele²⁹.

Ewangelizacja to nie tylko słowa, to także promocja właściwych postaw służących rozwojowi chrześcijańskich wartości. Dlatego wszyscy ludzie świeccy wezwani do dzieła nowej ewangelizacji są też zawezwani do wspierania rodziny, głównie przez działalność zmierzającą „do przepajania duchem ewangelicznym oraz doskonalenia porządku spraw doczesnych” (DA,2), do zajmowania się „sposobami doskonalenia ustroju społecznego i państwowego w duchu Ewangelii” (DA, 14) tak, aby zabezpieczone były: nierozzerwalność i świętość węzła małżeńskiego, prawo i obowiązki rodziców oraz opiekunów do chrześcijańskiego wychowania dzieci, jak również godność i autonomia rodziny. Ludzie świeccy, będąc podmiotem nowej ewangelizacji, powinni więc promować rodzinę, a poprzez wprowadzanie i doskonalenie rozwiązań systemowych sprzyjających rodzinie ułatwiać jej wywiązywanie się z odpowiedzialnych zadań³⁰.

Używając „nowych”, dostosowanych do dzisiejszych warunków metod komunikacji, proponując właściwe postawy i autorytety, świeccy, a wśród nich wspólnoty rodzinne, mają za zadanie krzewić kulturę przesiąkniętą Ewangelią Chrystusa. Będąc podmiotem nowej ewangelizacji, świeccy mają przypominać

²⁷ Por. tamże, s. 119.

²⁸ L. Dyczewski, *Rodzina twórcą i przekazicielem kultury*, Lublin 2003, s. 86.

²⁹ Por. A. Skreczko, *Rodzina miejscem...*, s. 122.

³⁰ *Nauki o rodzinie w służbie...* s. 50-51.

wszystkim zjednoczonym w Chrystusie, że są powołani do budowania nowej rzeczywistości opartej na miłości i promocji człowieka.

Do głównych zadań rodziny chrześcijańskiej należy obowiązek kościelny: tj. służba Królestwu Bożemu w dziejach poprzez uczestniczenie w życiu i misji Kościoła. Rodzina chrześcijańska jest powołana do brania żywego i odpowiedzialnego udziału w posłannictwie Kościoła w sposób sobie właściwy i odrębny, czyli oddając siebie samą na służbę Kościołowi i społeczeństwu w tym, czym jest i co czyni, jako głęboka wspólnota życia i miłości. Rodzina staje się miejscem szczególnie wypełniającym posłannictwo Kościoła powszechnego, także w dziele nowej ewangelizacji, jak to zostało ukazane w niniejszym opracowaniu.